

# KAZAKİSTANLI ÖĞRENCİLERİN SİVAS'IN KÜLTÜR TURİZMİNE BAKIŞ AÇILARININ İNCELENMESİ

Şükran KARACA<sup>1</sup>  
Aray KUANYSH<sup>2</sup>

## Öz

Bu araştırmanın temel amacı, Sivas'ta öğrenim görmekte olan Kazakistanlı öğrencilerin Sivas'ın kültür turizmine yönelik bakış açılarının incelenmesidir. Çalışma kapsamında, öğrencilerin Sivas'ın kültürel miras unsurlarını nasıl algıladıkları, bu unsurları ne ölçüde deneyimledikleri ve kültürel turizme dair tutumlarının nasıl şekillendiği analiz edilmiştir. Bu doğrultuda Sivas'ta öğrenim gören 10 Kazakistanlı öğrenciden mülakat tekniği ile veriler elde edilmiştir. Bulgular, katılımcıların Sivas'ı özellikle tarihî yapıları, otantik Anadolu yaşamı ve geleneksel mutfakıyla cazip bulduklarını ancak yabancı dilde bilgilendirme eksikliği, ulaşım güçlükleri ve tanıtım yetersizliği yüzünden genel memnuniyetin sınırlı kaldığını göstermiştir. Sivas'ta 4-6 yıl arası yaşayan öğrencilerin kültürel mirasa yönelik algılarının daha olumlu olduğu, cinsiyetin veya okudukları bölümün ise algıları anlamlı biçimde etkilemediği saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda; Sivas'ın kültür turizminin geliştirebilmesi için çok dilli dijital rehberlik sistemlerinin kurulması, geleneksel sanat ve mutfak atölyelerinin yaygınlaştırılması, üniversite-yerel yönetim iş birliğiyle zengin bir kültürel etkinlik takvimi oluşturulması ve kültürel rotaların ulaşım entegrasyonunun güçlendirilecek stratejilerin geliştirilmesi gibi adımlar kritik öneme sahiptir. Böylece hem ziyaretçi memnuniyetinin hem de tekrar ziyaret etme niyetinin artırılması mümkün olacaktır.

## Anahtar Kelimeler

Kültür  
Kültür Turizmi  
Kazakistanlı Öğrenciler  
Sivas

## Makale Hakkında

### Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi : 25.06.2025  
Kabul Tarihi : 17.09.2025  
E-Yayın Tarihi : 15.10.2025  
DOI : 10.58702/teyd.1727049

<sup>1</sup> Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, e-posta: sukrankaraca@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0268-1810.

<sup>2</sup> Lisans Mezunu, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, e-posta: k.aray22194@gmail.com, ORCID: 0009-0009-4555-3905.

## ANALYZING THE PERSPECTIVES OF KAZAKH STUDENTS ON THE CULTURAL TOURISM OF SIVAS

### Abstract

The main purpose of this study is to examine the perspectives of Kazakh students studying in Sivas towards Sivas' cultural tourism. This study examined how students perceive the cultural heritage elements of Sivas, to what extent they experience these elements and how their attitudes towards cultural tourism are shaped. In this direction, data were obtained from 10 Kazakh students studying in Sivas through interview technique. The findings showed that the participants found Sivas especially attractive with its historical buildings, authentic Anatolian life and traditional cuisine, but overall satisfaction remained limited due to lack of information in foreign languages, transportation difficulties and lack of promotion. It was found that students who lived in Sivas for 4-6 years had more positive perceptions of cultural heritage, while gender or the department they studied did not significantly affect their perceptions. Based on the results obtained; steps such as the establishment of multilingual digital guidance systems, the dissemination of traditional art and cuisine workshops, the creation of a rich cultural event calendar in cooperation with the university-local administration, and the development of strategies to strengthen the transportation integration of cultural routes are critical for the development of Sivas' cultural tourism. In this way, it will be possible to increase both visitor satisfaction and the intention to visit again.

### Keywords

Culture  
Cultural Tourism  
Kazakhstan Students  
Sivas

### Article Info

Research Article

Received : 25.06.2025  
Accepted : 17.09.2025  
Online Published : 15.10.2025  
DOI : 10.58702/teyd.1727049

**Kaynakça Gösterimi:** Karaca, Ş. ve Kuanysh, A. (2025). Kazakistanlı öğrencilerin Sivas'ın kültür turizmine bakış açılarının incelenmesi. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 6 (3), 500-523.

**Citation Information:** Karaca, S. ve Kuanysh, A. (2025). Analyzing the perspectives of Kazakh students on the cultural tourism of Sivas. *Journal of Society, Economics and Management*, 6 (3), 500-523.

## GİRİŞ

Turizm, ülkeler için hem sosyal hem de ekonomik olarak temel bir kalkınma aracıdır (Tribe, 1997, s. 639) ve kültürel, doğal, tarihi unsurları önemli ölçüde kullanarak ihracat geliri üreten en büyük sektörler arasında yer almaktadır (Uğur ve Akbıyık, 2020, s. 2). Alternatif turizm çeşitlerinden biri olarak kültür turizmi “ziyaretçi temel motivasyonunun, bir turizm destinasyonundaki somut ve somut olmayan kültürel değerleri öğrenmek, keşfetmek, deneyimlemek ve tüketmek olduğu bir turizm faaliyeti” olarak tanımlanmaktadır (World Tourism Organization [UNWTO], 2025). Bu cazibe merkezleri, sanatı ve mimariyi, tarihi ve kültürel mirası, mutfak mirasını, edebiyatı, müziği, yaratıcı endüstrileri ve yaşam tarzları, değer sistemleri, inançları ve gelenekleriyle yaşayan kültürleri kapsayan bir toplumun ayırt edici maddi, entelektüel, manevi ve duygusal özellikleriyle ilgilidir (UNWTO, 2025). Kültürel turizm, yalnızca ziyaretçilere fayda sağlamakla kalmayıp aynı zamanda yerel toplulukların sosyal ve ekonomik gelişimine de katkıda bulunan bir niş turizm biçimi olarak görülmektedir (Belás ve ark., 2019, s. 19). Giderek daha fazla insanın seyahat ettiği günümüzde, topluluklara değil kişilere yönelik hizmet anlayışı talep görmektedir. Bu bağlamda kültür turizmi ön plana çıkmakta ve bu gelişmeler kültür turizmini büyüyen bir sektör haline getirmektedir (McKercher ve Du Cros, 2002, s. 135).

Kültür turizmi kaynakları, kültür turizmi gelişiminin temelini oluşturmakta ve turistik destinasyon seçiminde belirleyici rol oynamaktadır (Ramirez, 2014, s. 25). Bu nedenle kültür turizmi, arz kaynaklarının turisti bölgeye çekmek için yeterince güçlü olması gerekmektedir. Destinasyonlar bu gücü, çoğunlukla kültürel kaynaklarının yanına doğal kaynakları eklemekle elde etmektedirler. Sanat ve eğlence, el sanatları, geleneksel mimari alanlar, ekonomik faaliyetler, gelenek ve törenler gibi kültürel özellikler, tema parkları, kumarhaneler gibi insan yapımı özellikler, festivaller, fuarlar ve spor müsabakaları gibi özel etkinlikler kültürel kaynakları oluşturan değerlerdir (Tinuoye, 2020, s. 74).

Kültür turizminin en çok üzerinde durulan türü olan miras turizmi, yerel topluluklar ve genel olarak toplum için birçok somut ve soyut değer barındırdığından dolayı kültür turizminin etkilerini ölçmede ve bu alanda politikalar geliştirmede oldukça önemlidir (Kalvet ve ark., 2020, s. 1). Kültürel miras turizmi, toplumların değerlerini ve inançlarını yansıtan, tarihsel süreçleri hakkında bilgi edinme fırsatları sunan alternatif bir turizm türü olarak tanımlanmaktadır (Bonet, 2013, s. 392). Kültürel miras insanların kimliği, öz saygısı ve onuruyla yakından ilişkili olduğundan, kültürel miras alanlarına olan artan talep, toplumların kültürel geleneklerini ve değerlerini korumaya ve aktarmaya yardımcı olmaktadır (Dorcheh ve Mohamed, 2013, s. 32). Aynı zamanda, ziyaretçilerin turizmi ve kültürü bir araya getiren kültürel deneyimlere olan ilgisinin artmasıyla birlikte turizm sektörü için birçok fırsat ortaya çıkmaktadır (UNWTO, 2025).

Bir bölgenin turizm destinasyonuna dönüştürülmesi, yerel toplumun turizm faaliyetleri ve bu katılımın ekonomik değişiklikler de dahil olmak üzere ortaya çıkan sonuçları hakkında yüksek farkındalık ve algı gerekmektedir. Bu nedenle, yerel toplulukların şehirlerindeki turizmin gelişimindeki rolleri hakkındaki farkındalık düzeyleri önemlidir (Hyasat, 2023, s. 3007). Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde eğitim gören Kazakistanlı öğrencilerin Sivas’ın kültür turizmine yönelik bakış açılarını incelenmesidir. Çalışma kapsamında, öğrencilerin Sivas’ın kültürel miras unsurlarını

nasıl algıladıkları, bu unsurları ne ölçüde deneyimledikleri ve kültürel turizme dair tutumlarının nasıl şekillendiği incelenmiştir. Ayrıca, katılımcıların kendi kültürel arka planları ile Sivas'ın kültürel yapısı arasındaki benzerlik ve farklılıklara dair algıları da değerlendirilerek, kültürel etkileşimin turistik deneyim üzerindeki rolü de ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda araştırma, hem kültürel turizmin tüketici boyutuna ilişkin bir bakış hem de Sivas'ın kültürel turizm potansiyelinin uluslararası öğrenciler bağlamında değerlendirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Kültürel miras turizminin hızla gelişmesi bilim insanlarının ilgisini çekmiş ve zaman içinde çok sayıda çalışma yürütülmüştür (Akkuş, 2020, s. 608; Kumar, 2017, s. 56; Maidin ve ark., 2021, s. 91; Mteti ve ark., 2025, s. 1; Soybalı ve ark., 2022, s. 161; Yaşarsoy ve ark., 2021, s. 1299). Bu çalışmanın literatürdeki çalışmalardan farkı Sivas özelinde ve Kazakistanlı öğrencilerin algılarını ölçmeye yönelik olmasıdır.

## 1. Kavramsal Çerçeve

Dünya Turizm Örgütü'ne (UNWTO) göre kültür turizmi, "turistlerin kültürel ihtiyaçlarını karşılayan ve onlara yeni bilgi ve deneyimler kazandıran turizm faaliyeti" olarak tanımlanmaktadır (UNWTO, 2004). Turizm sektörünün temel direklerinden biri, insanlığın dünyanın farklı bölgelerinin kültürel kimliğini görme ve öğrenme konusundaki doğal arzudur (UNWTO, 2001). Kültürel miras, toplumlar tarafından geliştirilen ve bir bütün olarak nesilden nesile aktarılan gelenekleri, uygulamaları, yerleri, nesneleri ve sanatsal ifadeleri kapsamaktadır (Cole, 2006, s. 90). Kültürel miras, üç ana türe ayrılır: inşa edilmiş çevre (binalar, şehir manzaraları ve arkeolojik kalıntılar), doğal çevre (kanyonlar, şelaleler, ormanlar ve plajlar) ve eserler (kitaplar, belgeler, nesneler, resimler) (Joshi, 2012, s. 3).

Kültürel miras turizmi, toplumların ekonomik ve sosyal gelişimine katkıda bulunma, kültürel kimliğin oluşumu ve güçlenmesi üzerinde önemli bir etkiye sahip olma ve toplumların birbirini anlayarak tanınmasını kolaylaştırma özelliklerine sahip olduğu için bölgeler, ülkeler ve bireyler için çok önemlidir. Aynı zamanda kültürel miras turizmi anıtların, tarihi eserlerin, kültürlerin ve geleneklerin yeniden canlandırılmasını sağlamaktadır. Tarihi manzaralar, eserler ve anıtlar gibi somut mirası ile birlikte değerler, inançlar ve sosyal yapılar gibi somut olmayan mirası da kapsamaktadır (Weng ve ark., 2019, s. 2). Bu özellikler, kültürel miras turizmini turistler için oldukça çekici hale getirmekte ve turistler genellikle kültür turizmini diğer turizm türlerine tercih etmektedir (Rasoolimanesh ve ark., 2017, s. 143).

Kültürel turizm, yerel ekonomileri teşvik etmede ve kültürel mirası korumada önemli bir rol oynamaktadır. Ancak, kültürel turizm girişimlerinin başarısı, yerel toplulukların kültürel miras kaynaklarına ilişkin farkındalığına ve algısına bağlıdır (Mteti ve ark., 2025, s. 1). Akkuş (2020, s. 608) tarafından Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye lisans öğrenimi amacıyla gelmiş üniversite öğrencilerinin kendi ülkelerinin Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde yer alan kaynaklarına ilişkin bilgi ve deneyim düzeylerini tespit etmek amacıyla yapmış olduğu çalışmasında; ortak somut olmayan kültürel mirasa ilişkin bilgi ve deneyim düzeyinin ülkelere göre farklılık gösterdiğini, epik anlatıcılık için anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Gök (2020, s. 325), Kırgızistan'ın UNESCO tarafından belirlenen kültürel miraslarına ilişkin üniversite öğrencilerinin farkındalığını değerlendirdiği çalışmasında; tüm kültürel miras unsurlarının bilinirlik ve deneyimleme düzeyleri arasında anlamlı farklılık

olduğu ifade etmiştir. Yaşarsoy ve arkadaşları (2021, s. 1299) tarafından yapılan üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmada; katılımcıların kültürel miras farkındalıklarının genel anlamda yüksek olduğunu ve kültürel miras farkındalığının katılımcıların cinsiyetlerine ve bölümlerine göre bir farklılık göstermediği, ancak yaş grupları arasında anlamlı farklılıkların bulunduğunu tespit etmişlerdir. Soybalı ve arkadaşları (2022, s. 161), turizm rehberliği öğrencilerinin SOKÜM temsili listesinde yer alan unsurlara yönelik bilgi ve deneyim ile tutumlarının sınıflarına, iş ve staj deneyimine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini ancak katılımcıların bilgi ve deneyim düzeyleri ile SOKÜM tutumlarının genel itibarıyla düşük olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

Turistler yeni kültürleri keşfetmek, bilgi edinmek ve çeşitli faydalar elde etmek için tarihi ve kültürel alanları ziyaret etmektedirler (Petroman ve ark., 2013, s. 385). Toplumların kültürel değerleri tarih boyunca büyüleyici olmuş ve seyahat motivasyonlarının önemli bir bölümünü oluşturmuştur (Richards, 2018, s. 12). Kumar (2017, s. 56) çalışmasında, tarihi ve kültürel mirasın turizmde temel faktörler olduğunu ve güçlü turist motivasyonunu yönlendirdiğini belirtmiştir. Ayrıca, kültürel ve tarihi miras varlıklarının modern şehirlere ekonomik olarak katkıda bulunabileceğini ve imajlarını olumlu yönde etkileyebileceğini vurgulamıştır.

## 2. Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemine dayalı olarak yürütülmüştür. Nitel araştırma, gerçek dünya sorunlarını inceleyen ve bunlara ilişkin daha derin içgörüler sağlayan bir araştırma türüdür (Moser ve Korstjens, 2017, s. 271). Nitel araştırma, katılımcıların deneyimlerini, algılarını ve davranışlarını toplar. Kaç tane veya ne kadar yerine nasıl ve neden sorularını yanıtlamaktadır (Tenny ve ark., 2025). Bu kapsamda çalışmada, Kazakistanlı öğrencilerin Sivas'ın kültürel değerlerine ve turizm potansiyeline yönelik algılarını, gözlemlerini ve değerlendirmelerini ortaya koymak hedeflenmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda, katılımcıların deneyimlerine odaklanılarak bu deneyimlerin kültürel turizmle yönelik genel bakışlarını nasıl etkilediğini anlamak üzere fenomenolojik desen tercih edilmiştir. Fenomenoloji, araştırmacıların insanların yaşadıkları, paylaştıkları deneyimleri kavramsallaştırma biçimleri de dahil olmak üzere insan deneyimlerini incelemeye odaklandıkları bir yöntemdir (Sokolowski, 2000, s. 185).

Araştırmada veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, öğrencilerin Sivas'ın kültürel değerlerine yönelik algılarını, bu değerlere yönelik etkileşim düzeylerini, kültürel miras unsurlarını nasıl deneyimlediklerini ve bu deneyimlerin bireysel ve kültürel bakış açılarına etkisini sorgulayan açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Öğrenciler ile görüşmeler 2025 yılı Haziran ayı içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı itibarıyla Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan Kazakistan uyruklu öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiş ve araştırmaya gönüllülük esasına dayalı olarak dahil edilmiştir. Nitel araştırmalarda veri derinliği ön planda olduğundan örneklem büyüklüğü sınırlı tutulmuştur. Bu doğrultuda, çalışma grubunun 10-12 kişiden oluşması planlanmıştır. Belirlenen örneklem büyüklüğü çerçevesinde 10 katılımcı ile görüşme yapılmıştır. Katılımcılara K1, K2.....K10 şeklinde kodlar verilmiştir.

Çalışmanın yürütülebilmesi için ilgili üniversitesin Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulundan gerekli izin alınmıştır.

Toplanan veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İlk aşamada, görüşmelerden elde edilen veriler yazılı hâle getirilmiş, ardından bu veriler üzerinden temalar ve alt temalar belirlenmiştir.

### 3. Analiz ve Bulgular

Bu bölümde katılımcıların mülakat sorularına verdikleri cevaplar kategorize edilerek sunulmuştur:

**Tablo 1.** Katılımcıların Sosyo-Demografik Dağılımları

| Katılımcı | Cinsiyet | Yaş | Fakülte                    | Bölüm                | Sivas'ta yaşama süresi |
|-----------|----------|-----|----------------------------|----------------------|------------------------|
| K1        | Kadın    | 21  | Sağlık Bilimleri Fakültesi | Ebelik               | 4-6 yıl                |
| K2        | Kadın    | 24  | Sağlık Bilimleri Fakültesi | Ebelik               | 4-6 yıl                |
| K3        | Kadın    | 19  | Turizm Fakültesi           | Turizm İşletmeciliği | 3 yıl                  |
| K4        | Kadın    | 20  | Turizm Fakültesi           | Turizm İşletmeciliği | 2 yıl                  |
| K5        | Kadın    | 19  | Turizm Fakültesi           | Turizm İşletmeciliği | 2 yıl                  |
| K6        | Kadın    | 19  | Turizm Fakültesi           | Turizm İşletmeciliği | 3 yıl                  |
| K7        | Kadın    | 20  | Turizm Fakültesi           | Turizm İşletmeciliği | 3 yıl                  |
| K8        | Kadın    | 21  | Turizm Fakültesi           | Turizm İşletmeciliği | 3 yıl                  |
| K9        | Erkek    | 20  | Turizm Fakültesi           | Turizm İşletmeciliği | 3 yıl                  |
| K10       | Erkek    | 24  | Turizm Fakültesi           | Turizm İşletmeciliği | 4-6 yıl                |

Tablo 1'e göre katılımcıların tamamı lisans düzeyinde eğitim görmekte olup büyük çoğunluğu (8 kişi) Turizm İşletmeciliği bölümünde okumaktadır. Katılımcıların yaşları 19-24 aralığındadır. Cinsiyet dağılımında kadın katılımcılar (%80) çoğunluktadır. Katılımcıların Sivas'ta yaşama süreleri genellikle 2-6 yıl arasında değişmektedir. Sivas'ta yaşama süresi dikkate alındığında katılımcıların Sivas'ın kültür turizmi ile ilgili gözlem yapabilecek yeterli deneyime sahip oldukları düşünülmektedir.

**Tablo 2.** Katılımcıların Kültür Kavramına İlişkin Algılarının Ana Tema ve Alt Temalara Göre Dağılımı

| Ana Temalar             | Alt Temalar                                       | Katılımcılar       | Frekans (n) |
|-------------------------|---------------------------------------------------|--------------------|-------------|
| Kimlik ve Toplumsal Bağ | Kültürün toplumun kimliği olması                  | K2, K3, K5, K9     | 4           |
|                         | Toplumsal bağ ve birliktelik vurgusu              | K2, K7             | 2           |
| Gelenek ve Görenekler   | Gelenekler, ritüeller, yaşam döngüsü uygulamaları | K3, K5, K6, K7, K9 | 5           |
| Somut Kültürel Unsurlar | Yemekler, kıyafetler, yapılar, müzeler            | K1, K3, K6, K8, K9 | 5           |
| Sanat ve Estetik        | Sanat dalları ve estetik anlayış                  | K4, K10            | 2           |
| Dil ve Edebiyat         | Dil, sözlü kültür, atasözleri, halk anlatıları    | K1, K2, K10        | 3           |
| Tarih ve Miras          | Tarihî yapılar, geçmişle bağ kurma                | K1, K3, K6, K8     | 4           |

Katılımcıların kültür kavramına ilişkin algıları fenomenolojik yaklaşım doğrultusunda incelendiğinde, bu kavramın bireyler tarafından hem öznel hem de toplumsal bağlamda anlamlandırıldığı görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulan ana temalar,

kültürün çok katmanlı yapısını ve katılımcıların kültürel deneyimlere yükledikleri anlamları ortaya koymaktadır. İlk olarak, 'Kimlik ve Toplumsal Bağ' teması altında kültür, bireyin kendini ait hissettiği toplumsal yapı içerisinde tanımladığı bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda bazı katılımcılar, kültürü toplumun kimliğini yansıtan bir bütünlük olarak değerlendirmiştir. Örneğin, K2 bu durumu şu sözlerle ifade etmiştir: 'Benim için kültür, bir toplumun kimliğidir. Dil, din, sanat, yemekler ve mimari gibi unsurlar kültürün yapı taşlarıdır.' Benzer şekilde K3 de kültürün bir ülkeyi tanımadaki belirleyici rolüne dikkat çekerek 'Bir ülkeyi tanımak için kültürünü anlamak gerekir.' ifadesini kullanmıştır. Bu açıklamalar, katılımcıların kültürü yalnızca bir gelenekler bütünü olarak değil, aynı zamanda sosyal aidiyetin ve toplumsal bağların yapı taşı olarak algıladıklarını göstermektedir. Ayrıca K7, kültürel ritüellerin toplumu bir arada tutan bir işlev üstlendiğine dikkat çekerek, 'Toplumu hem şekillendirir hem de bir arada tutar.' ifadesiyle kültürel uygulamaların birliktelik duygusuna katkısını vurgulamıştır. 'Kültürel Süreklilik' ve 'Gelenek ve Görenekler' temaları da katılımcıların kültürü anlamlandırmasında güçlü biçimde kendini göstermiştir. Katılımcılar kültürü; düğün, bayram, doğum ve ölüm gibi yaşam döngüsü ritüelleriyle ilişkilendirmiştir. Bu bağlamda K7, 'Düğünler, bayramlar, doğum ve ölüm ritüelleri gibi yaşam döngüsü içindeki uygulamalar kültürün ta kendisidir.' ifadesiyle Anadolu kültürünün geleneksel yapısını vurgulamıştır. K6 ise kültürü, insanların yaşam tarzı, gelenek ve görenekleri şeklinde tanımlayarak gündelik yaşamın kültürel boyutuna dikkat çekmiştir. Bu tür ifadeler, kültürün yalnızca soyut bir değerler bütünü değil, aynı zamanda yaşantıya dayalı ve süreklilik gösteren bir olgu olarak değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. 'Somut Kültürel Unsurlar' teması altında katılımcıların kültürü, gözlemlenebilir ve deneyimlenebilir unsurlar üzerinden tanımladığı görülmektedir. Katılımcılar kültürü; yemekler, kıyafetler, mimari yapılar ve müzeler gibi unsurlarla ilişkilendirmiştir. Örneğin K6, 'Müzeleri, yemekleri ve tarihi değerleri...' diyerek kültürün fiziksel ve estetik boyutlarına vurgu yapmıştır. K8 ise 'Geçmişte yaşamış insanların bıraktığı yapılar...' ifadesiyle kültürel mirasın tarihsel boyutuna dikkat çekmiş, kültürü geçmişten bugüne aktarılan somut değerler üzerinden tanımlamıştır. Bu temaya katkı sağlayan diğer katılımcılar da kültürel unsurların dışavurumcu özelliklerine odaklanarak, kültürün ziyaretçiler tarafından da doğrudan deneyimlenebileceğini belirtmişlerdir. Katılımcıların bazıları kültürün estetik ve sanatsal yönüne de değinmiş ve bu unsurları kültürün ayrılmaz bir parçası olarak görmüştür. 'Sanat ve Estetik' teması altında yer alan bu yorumlardan biri K4 tarafından yapılmış ve şu şekilde ifade edilmiştir: 'Tiyatro, sinema, el sanatları gibi alanlar insanların duygu ve düşüncelerini yansıttığı alanlardır. Bu sanat dalları bir milletin estetik anlayışını ortaya koyar.' Bu yaklaşım, kültürün yalnızca gelenek ve göreneklerle sınırlı olmadığını; bireylerin yaratıcılıkları ve estetik değerleri aracılığıyla da inşa edilen bir yapı olduğunu göstermektedir. 'Dil ve Edebiyat' teması ise katılımcıların kültürü ifade ediş biçimlerinde önemli bir yer tutmuştur. Katılımcılar, kültürel hafızanın korunmasında ve değerlerin aktarılmasında dilin rolüne dikkat çekmiştir. Özellikle K10, 'Atasözleri, masallar, halk hikâyeleri bir milletin değerlerini yansıtır. Bunlar toplumun hafızası gibidir.' sözleriyle kültürün sözlü anlatım yoluyla nesilden nesile aktarıldığını vurgulamıştır. K1 ve K2 de dilin kültürel kimliğin temel taşı olduğunu ifade ederek, 'Dil ve edebiyat, sanat ve müzik gelenekleri...' gibi ifadelerle kültürün çok boyutlu yapısına dikkat çekmiştir. Son olarak 'Tarih ve Miras' teması, katılımcıların kültürü geçmişle kurdukları bağ üzerinden anlamlandırdıklarını ortaya koymaktadır. K8'in ifadesi bu durumu açık şekilde

yansıtmaktadır: ‘Geçmişte yaşamış insanların bıraktığı yapılar, hikâyeler ve gelenekler kültürün temelini oluşturur. Kültürü olmayan toplum, köksüz bir ağaç gibidir.’ Bu vurgu, kültürün sadece bugünü şekillendiren değil, aynı zamanda geçmişin izlerini bugüne taşıyan bir bellek işlevi gördüğünü göstermektedir. K3 ve K6 da benzer şekilde, kültürü tarihsel değerlerle ilişkilendirmiştir.

**Tablo 3.** Katılımcıların Sivas’a Ait Somut Kültürel Unsurlara İlişkin Görüşlerinin Tematik Dağılımı

| Ana Temalar               | Alt Temalar                              | Katılımcılar | Frekans (n) |
|---------------------------|------------------------------------------|--------------|-------------|
| Tarihî Yapılar ve Anıtlar | Atatürk ve Kongre Müzesi / Kongre Binası | K1, K2, K6   | 3           |
|                           | Sivas Kalesi                             | K5, K7       | 2           |
| Dini ve Mimari Eserler    | Divriği Ulu Camii                        | K2, K6       | 2           |
|                           | Gök Medrese                              | K3, K6, K7   | 3           |
|                           | Çifte Minareli Medrese                   | K10          | 1           |
|                           | Kale Camii                               | K9           | 1           |
| Eğitim ve Bilim Yapıları  | Şifaiye ve Buruciye Medresesi            | K8           | 1           |
| Ticaret Yapıları          | Subaşı Hanı ve Behrampaşa Hanı / Taşhan  | K3, K4, K9   | 3           |
| Diğer Kültürel Mekânlar   | Arkeoloji Müzesi                         | K10          | 1           |
|                           | Hamamlar                                 | K7           | 1           |

Katılımcıların Sivas’a ait somut kültürel unsurlar hakkındaki görüşleri, onların bireysel deneyimlerinden ve mekânla kurdukları öznel ilişkilerden yola çıkarak anlamlandırılmıştır. Fenomenolojik yaklaşım, katılımcıların bu yapılarla ilgili öznel algılarını, tarihsel ve estetik değerlere yükledikleri anlamlar bağlamında değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır. İlk olarak, ‘Tarihî Yapılar ve Anıtlar’ teması, katılımcıların Sivas’ın ulusal ve yerel belleğine katkıda bulunan mekânlara dair yüksek farkındalığını yansıtmaktadır. Katılımcılar, Atatürk ve Kongre Müzesi’ni sadece bir yerel yapı olarak değil, ulusal tarih açısından da anlamlı bir kültürel miras olarak değerlendirmiştir. K1 bu yapıyı şu sözlerle tanımlamaktadır: ‘Sivas Atatürk ve Kongre Müzesi, Cumhuriyet tarihi açısından büyük anlam taşıyor. Burada Mustafa Kemal Atatürk’ün kaldığı oda ve dönemin belgeleri yer alıyor. Bu yönüyle sadece yerel değil, ulusal tarih için de kıymetli.’ Benzer şekilde, K2 de kongre binasını tarihî kimliği güçlendiren bir unsur olarak belirtmiştir. Sivas Kalesi ise K5 ve K7 tarafından tarihî bir sembol olarak görülmüş, K5 şu şekilde ifade etmiştir: ‘Sivas Kalesi’nin kalıntıları da bence önemli bir kültürel değer. Her ne kadar günümüzde sadece izleri kalmış olsa da geçmişteki savunma mimarisini anlamamıza yardımcı oluyor.’ Bu ifadeler, mekânların tarihsel değerlerinin yanı sıra kültürel kimlik inşasına katkısını da ortaya koymaktadır. ‘Dini ve Mimari Eserler’ başlığı altında yer alan yapılar, katılımcıların kültürel algılarında hem estetik hem de tarihsel işlevselliğiyle ön plana çıkmıştır. Divriği Ulu Camii, özellikle mimari özellikleri nedeniyle dikkat çekmektedir. K2, bu esere ilişkin olarak şunları söylemiştir: ‘Sivas denince ilk aklıma gelen Divriği Ulu Camii’dir. Mimari yapısı ve taş işçiliği çok etkileyici, UNESCO listesinde olması da önemini gösteriyor.’ Benzer şekilde Gök Medrese, birçok katılımcı tarafından estetik ve tarihî özellikleri nedeniyle kültürel bir sembol olarak değerlendirilmiştir. K3, bu yapının önemini şu sözlerle ifade etmiştir: ‘Gök Medrese benim için Sivas’ın en dikkat çekici yapısı. Taş kapısındaki detaylar çok etkileyici ve Selçuklu dönemine ait olması da büyük değer katıyor.’ Ayrıca K10, Çifte Minareli Medrese’ye dikkat çekerek, ‘Sivas’ta en çok aklımda kalan yerlerden biri Çifte Minareli Medrese. Hem tarihî dokusu hem de önündeki taş işlemleriyle

insanı etkiliyor.’ demektedir. Bu yapılar, katılımcıların zihninde kültürün tarihsel süreklilik, estetik değer ve dini kimlikle bütünleştiği mekânlar olarak konumlanmaktadır. ‘Eğitim ve Bilim Yapıları’ teması altında yer alan Şifaiye ve Buruciye Medresesi, yalnızca mimari özellikleriyle değil, aynı zamanda bilimsel işlevleriyle de öğrencilerde ilgi uyandırmıştır. K8 bu yapılarla ilgili olarak şunları ifade etmektedir: ‘Şifaiye Medresesi, dönemin sağlık merkezi olarak kullanılmış ve içinde bir hastane ile tıp eğitimi verilen bölümler bulunmuştur. Buruciye Medresesi ise fen bilimleri eğitimi verilen bir medrese olarak dikkat çeker.’ Bu yaklaşım, katılımcıların kültür turizmini yalnızca estetik bir gözlem alanı değil, aynı zamanda entelektüel ve tarihsel bir keşif alanı olarak da gördüklerini ortaya koymaktadır. ‘Ticaret Yapıları’ başlığı altında toplanan Subaşı Hanı, Behrampaşa Hanı ve Taşhan gibi mekânlar, öğrenciler tarafından geçmişle bugün arasında bir köprü olarak değerlendirilmiştir. Katılımcılar bu hanları sadece mimari yapılar olarak değil, aynı zamanda geçmişin sosyal ve ekonomik hayatını yansıtan alanlar olarak görmektedir. K4 şu ifadeyi kullanmıştır: ‘Subaşı Hanı ve Behrampaşa Hanı gibi eski hanlar da ticaret tarihini yansıtan önemli yapılar. Buralarda geçmişteki sosyal hayatı hayal edebiliyorsunuz. Günümüzde kafe veya dükkân olarak kullanılıyor ama tarihî dokusunu koruyor.’ Bu tür yapılar, öğrencilerin kültürel değerleri zaman içinde dönüşen ama anlamını yitirmeyen mekânlar olarak gördüklerine işaret etmektedir. ‘Diğer Kültürel Mekânlar’ teması kapsamında, daha az bilinen ama katılımcılar tarafından değerli görülen bazı kültürel yapılar da dikkat çekmektedir. K10, Arkeoloji Müzesi’ni şöyle tanımlamaktadır: ‘Arkeoloji Müzesi, fazla bilinmese de içinde geçmişten kalma o kadar güzel eser var ki, insan sessizce gezip hayal kuruyor.’ Ayrıca K7, ‘Sivas’ın tarihi hamamları, geleneksel yaşam tarzını yansıtır.’ diyerek bu yapıları kültürel sürekliliğin birer parçası olarak değerlendirmiştir. Bu temada yer alan yapılar, katılımcıların daha özgün ve bireysel gözlemlerle kültürel mekânlara yükledikleri anlamları yansıtmaktadır.

**Tablo 4.** Katılımcıların Sivas Mutfağı ve Halk Oyunları Hakkındaki Bilgilerine Dair Tema ve Alt Tema Dağılımı

| Ana Temalar                | Alt Temalar                                            | Katılımcılar                        | Frekans (n) |
|----------------------------|--------------------------------------------------------|-------------------------------------|-------------|
| Yöresel Mutfak Kültürü     | Madımak, Sivas köftesi, hingel, katmer                 | K1, K2, K3, K6, K7, K8, K10         | 7           |
|                            | Kömbe, tarhana, çorbalar, et yemekleri, Divriği Pilavı | K2, K3, K4, K5, K6, K9              | 6           |
| Halk Oyunları ve Ritüeller | Sivas halayı, yanlama oyunu, figürlerin yapısı         | K1, K2, K3, K5, K6, K7, K8, K9, K10 | 9           |
| Müzik ve Sözlü Kültür      | Aşık Veysel, halk müziği                               | K4                                  | 1           |

Katılımcıların Sivas’a özgü mutfak kültürü ve halk oyunlarına ilişkin algıları, kültürel mirasın hem gündelik yaşam hem de ritüelistik ifadeler yoluyla nasıl deneyimlendiğini göstermektedir. ‘Yöresel Mutfak Kültürü’ teması altında değerlendirilen görüşler, Sivas mutfağının sadece fiziksel beslenme ihtiyacını karşılayan bir alan değil, aynı zamanda kültürel kimliğin taşındığı ve gelecek kuşaklara aktarıldığı bir alan olduğunu göstermektedir. Katılımcıların çoğu, madımak, Sivas köftesi, hingel ve katmer gibi özgün yemekleri kültürel belleğin önemli bir parçası olarak tanımlamıştır. Örneğin, K1 bu durumu şu sözlerle ifade etmektedir: ‘Evet, Sivas mutfağı oldukça zengin. Özellikle madımak yemeği bu bölgeyle özdeşleşmiş durumda. Ayrıca Sivas köftesi ve katmeri de çok meşhur.’ Benzer şekilde K3, ‘Ben

madımak, Sivas köftesi ve tarhana gibi yemekleri biliyorum. Hem doğal hem de doyurucu oldukları için tercih ediliyor.’ diyerek bu yemeklerin hem yerel halk hem de dışarıdan gelen bireyler için tanıtıcı bir işlev gördüğünü vurgulamaktadır. Katılımcılar ayrıca Sivas’ın mutfak kültüründe çorbalar, kömbe, et yemekleri ve Divriği pilavı gibi geleneksel tariflerin önemine değinmişlerdir. K9, bu bağlamda özgün bir değerlendirme yaparak ‘Sivas’ın kültürüyle ilgili bazı şeyleri biliyorum. Mesela Divriği pilavı diye yöresel bir yemek var, pek bilinmez ama oldukça lezzetlidir.’ ifadesini kullanmıştır. Bu örnek, kültürel çeşitliliğin keşfedilme sürecine ilişkin bireysel deneyimlerin anlamlandırılmasına işaret etmektedir. ‘Halk Oyunları ve Ritüeller’ teması altında toplanan görüşler, Sivas halayı başta olmak üzere halk oyunlarının hem kültürel sürekliliği sağlama hem de toplumsal birlikteliği temsil etme açısından önemli bulunduğunu göstermektedir. Katılımcılar bu oyunları sadece izleyici değil, aynı zamanda katılımcı rollerle deneyimlemiş ve toplumsal aidiyet hissine katkı sağladığını belirtmiştir. Örneğin, K2 şöyle ifade etmiştir: ‘Sivas halayı çok canlı ve ritmik olduğu için düğünlerde vazgeçilmez bir yer tutar.’ K5 ise ‘Halk oyunları da çok neşeli ve bir arada oynanıyor, bu da birlik duygusunu artırıyor.’ şeklinde kültürel etkileşimlerin duygusal ve sosyal yönlerini vurgulamaktadır. Bazı katılımcılar halk oyunlarındaki figürlerin yapısına da dikkat çekerek, bu yapıların Sivas’a özgü kimliği ortaya koyduğunu ifade etmiştir. K6, ‘Halk oyunlarında figürlerin sert ama uyumlu oluşu dikkat çekici. Bu oyunlar, toplumsal dayanışmayı simgeliyor.’ diyerek halk oyunlarının sadece estetik değil, sosyal bir iletişim biçimi olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte, halk oyunlarının ritmik yapısı ve anlamı üzerine yapılan açıklamalar, oyunların sadece eğlence unsuru değil, kültürel bir dil olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. K8 bu durumu şu şekilde ifade etmiştir: ‘Sivas’ın uzun halayı oldukça meşhurdur, yavaş başlayıp giderek hızlanan ritmiyle topluca oynanır ve birlik duygusunu pekiştirir.’ Bu ifadede, halk oyununun yapısal özellikleriyle kültürel kimlik arasındaki ilişki belirgin şekilde ortaya konmuştur. Ayrıca, daha az bilinen ancak katılımcılar tarafından fark edilen *yanlama oyunu* gibi halk oyunlarına da değinilmesi, öğrencilerin detaylara duyarlı gözlem gücüne sahip olduğunu göstermektedir. K9, bu konuda ‘Yanlama oyunu dikkatimi çekmişti; ağır ve sakın ritmiyle diğer halaylardan ayrılıyor.’ ifadesiyle farklı halk oyunlarının kültürel anlamlarını ayırt etmektedir. ‘Müzik ve Sözlü Kültür’ teması ise sınırlı sayıda katılımcı tarafından ifade edilmiş olsa da Sivas kültürünün önemli bir bileşenine işaret etmektedir. K4, bu durumu şu şekilde dile getirmiştir: ‘Sivas’ta halk müziği de kültürün önemli bir parçası. Aşık Veysel gibi sanatçılar bu kültürü yaşatmış ve yaymış. Yöresel müzikler halk oyunlarına da yansıyor.’ Bu ifade, sözlü kültür unsurlarının hem bireysel kimlik oluşumunda hem de toplumsal belleğin sürdürülebilirliğinde nasıl bir işlev üstlendiğini göstermektedir. Aynı zamanda halk müziği ile halk oyunları arasındaki karşılıklı etkileşimi de ortaya koymaktadır.

**Tablo 5.** Sivas'ta Kültür Turizmine Yönelik Fırsatların ve Eksikliklerin Katılımcı Değerlendirmelerine Göre Tematik Sınıflandırılması

| Ana Temalar                        | Alt Temalar                                                          | Katılımcılar            | Frekans (n) |
|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|-------------------------|-------------|
| Tanıtım Eksikliği                  | Tanıtım yetersizliği, dijital platformlarda görünürlüğün azlığı      | K2, K5, K6, K7, K9, K10 | 6           |
| Altyapı ve Fiziksel Yetersizlikler | Restorasyon eksikleri, yapısal sorunlar, tesis eksikliği             | K1, K3, K6, K8, K9      | 5           |
| Potansiyel Var, Kullanım Yetersiz  | Kültürel değer var ama fırsatlar etkili şekilde sunulmuyor           | K2, K5, K6, K7, K8, K10 | 6           |
| Etkinlik ve Organizasyon Eksikliği | Festivallerin süreksizliği, rehberlik ve interaktif içerik eksikliği | K3, K6, K7, K8          | 4           |
| Devlet ve Yerel Destek Gereksinimi | Devlet veya yerel yönetim desteği artırılmalı                        | K2, K4                  | 2           |
| Yeterli Gören Katılımcılar         | Sunulan olanakları yeterli bulanlar                                  | K4                      | 1           |

Katılımcıların Sivas'ın kültür turizmine yönelik mevcut duruma dair değerlendirmeleri, kültürel mekânlar ve değerler üzerine sahip oldukları gözlemlerle birlikte ele alındığında, bu yapıların potansiyel taşıdığı ancak mevcut durumlarının bu potansiyeli tam olarak yansıtmadığı yönündedir. Katılımcıların büyük bir kısmı, Sivas'ta kültür turizmine yönelik tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olduğunu dile getirmiştir. 'Tanıtım Eksikliği' teması altında yer alan ifadelerde, kültürel varlıkların tanıtılmasında dijital platformların yeterince etkin kullanılmadığı, görsel ve bilgilendirici içeriklerin azlığı gibi unsurlar öne çıkmaktadır. Katılımcı 2 bu durumu şu şekilde ifade etmektedir: 'Fırsatlar var ama tanıtım yetersiz olduğu için yeterince kullanılmıyor. Yerel yönetimler bu konuda daha aktif olmalı. Özellikle sosyal medya ve internet tanıtımları artırılmalı.' Benzer şekilde Katılımcı 9, 'Tanıtım eksik ve bazı tarihî yerlerine bakım ihtiyacı var.' diyerek tanıtım eksikliğini fiziksel durumla birlikte değerlendirmiştir. Bu ifadeler, kültürel değerlerin yalnızca varlık göstermesiyle değil, etkili iletişim stratejileriyle görünür kılınması gerektiğini göstermektedir. 'Altyapı ve Fiziksel Yetersizlikler' teması, katılımcıların tarihî mekânlara yönelik gözlemlerinden hareketle şekillenmiştir. Katılımcılar, restorasyon eksiklikleri, bilgi alma alanlarının sınırlılığı ve turizm altyapısındaki yetersizlikleri kültür turizmi açısından olumsuz bir durum olarak değerlendirmiştir. Katılımcı 1, 'Hayır, yeterli imkânlar olduğunu düşünmüyorum. Birçok yapı yetersiz. Ayrıca bazı yapılar restorasyon bekliyor ya da kapalı durumda.' diyerek gözlemlediği yapısal sorunları açıkça dile getirmiştir. Benzer şekilde Katılımcı 8, Atatürk Kongre Binası özelinde 'Çevresinde dinlenme veya bilgi alma alanı eksik. Turizm ofisleri aktif değil.' diyerek kültürel mekânların fiziksel çevrelerinin de turistik deneyim açısından önem taşıdığını vurgulamıştır. Bu görüşler, kültür turizminin yalnızca mekânsal varlıkla sınırlı kalamayacağını, bütüncül bir fiziksel ve deneyimsel altyapı gerektirdiğini göstermektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı, Sivas'ın sahip olduğu kültürel potansiyele rağmen bu potansiyelin etkili şekilde kullanılmadığını belirtmiştir. 'Potansiyel Var, Kullanım Yetersiz' teması altında değerlendirilen bu görüşler, kültürel mirasın sunum biçiminde eksiklikler olduğunu göstermektedir. Katılımcı 6, 'Sivas'ın kültürel değerleri oldukça zengin ancak tanıtım konusunda bazı eksiklikler var. Daha fazla etkinlik, rehberlik hizmeti, turistik turlar ya da festivaller yapılabilir.' diyerek hem mevcut potansiyeli hem de çözüm önerilerini dile getirmiştir. Katılımcı 7 ise, 'Kültür turizmi açısından büyük bir potansiyele sahip olan Sivas,

bunu tam anlamıyla kullanamıyor. Yapılar var ama anlatım yok.’ ifadeleriyle kültürün yalnızca mekânsal değil, anlatsal olarak da sunulması gerektiğine işaret etmiştir. Bu temadaki bulgular, kültürel turizmin etkili olabilmesi için sadece fiziksel erişim değil, anlamsal ve deneyimsel aktarım gerekliliğini ortaya koymaktadır. ‘Etkinlik ve Organizasyon Eksikliği’ teması, festivallerin süreksizliği, rehberlik hizmetlerinin sınırlılığı ve interaktif içeriklerin yetersizliğine işaret etmektedir. Katılımcı 3, bu durumu şu ifadelerle açıklamaktadır: ‘Hayır, bence yeterli değil. Yaz dönemlerinde yapılan festivaller etkili olsa da süreklilik sağlanamıyor.’ Katılımcı 6 ise kültürel etkinliklerin artırılmasının turist sayısına doğrudan etki edeceğini vurgulayarak, ‘Daha fazla etkinlik, rehberlik hizmeti, turistik turlar ya da festivaller yapılabilir. Bu sayede şehre gelen turist sayısı da artabilir.’ demiştir. Bu ifadeler kültürel mekânların sürekli, dinamik ve katılımcı deneyimlerle desteklenmesinin kültür turizmini sürdürülebilir kılacağını göstermektedir. Bazı katılımcılar kültür turizminin gelişebilmesi için devlet ve yerel yönetim desteğine daha fazla ihtiyaç olduğunu dile getirmiştir. Katılımcı 2 bu durumu, ‘Yerel yönetimler daha aktif olmalı.’ ifadesiyle belirtirken; Katılımcı 4, daha genel bir yaklaşımla ‘Belki devlet daha çok desteklemeli.’ demiştir. Bu ifadeler, kültür turizminin yalnızca bireysel çabalarla değil, kamusal planlama ve kurumsal destekle gelişebileceği yönünde bir farkındalık içerdiğini göstermektedir. Diğer yandan yalnızca bir katılımcı mevcut durumu yeterli olarak değerlendirmiştir. Katılımcı 4, ‘Bence evet, çünkü bu tarihi şehir ve bu yüzden turistleri çekecek.’ ifadesiyle kültürel mirasın varlığını yeterli gören bir yaklaşıma sahiptir. Ancak bu bakış açısı, genel katılımcı görüşleri arasında istisnai niteliktedir.

**Tablo 6.** Katılımcıların Kültür Turizmi Açısından İlgisini Çeken Yerlerin Tematik Analizi

| Ana Temalar                | Alt Temalar                                    | Katılımcılar | Frekans (n) |
|----------------------------|------------------------------------------------|--------------|-------------|
| Anıtsal ve Dini Miras      | Divriği Ulu Camii                              | K1, K6, K10  | 3           |
|                            | Gök Medrese                                    | K8           | 1           |
|                            | Buruciye Medresesi                             | K7           | 1           |
| Tarihî ve Siyasi Mekânlar  | Sivas Kongre Binası / Atatürk ve Kongre Müzesi | K2, K6       | 2           |
| Eğitim ve Bilim Yapıları   | Şifaiye Medresesi                              | K3           | 1           |
| Geleneksel Yaşam ve Mimari | Tarihî Sivas Evleri                            | K4           | 1           |
|                            | Atatürk Caddesi ve taş evler                   | K9, K10      | 2           |
| Sosyal ve Doğal Mekânlar   | Sivas Kalesi / Saat Kulesi                     | K5           | 1           |
|                            | Sıcak Çermik                                   | K10          | 1           |

Katılımcıların Sivas’taki kültür turizmi açısından en çok ilgilerini çeken yerler üzerine yaptıkları değerlendirmeler, bireysel deneyimlerine ve estetik-algısal hassasiyetlerine dayanmaktadır. İlk olarak, ‘Anıtsal ve Dini Miras’ teması kapsamında en sık ifade edilen yer Divriği Ulu Camii olmuştur. Katılımcılar bu yapıyı yalnızca mimari açıdan değil, aynı zamanda kültürel ve tarihî temsil gücü açısından da etkileyici bulduklarını belirtmiştir. Katılımcı 1, bu yapıyla ilgili olarak şu ifadeyi kullanmıştır: ‘Divriği Ulu Camii benim için çok özel bir yer. Mimari yapısı ve taş işçiliği gerçekten hayranlık uyandırıyor. UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alması da bu önemi artırıyor.’ Benzer şekilde K10 da bu caminin kendisinde derin bir etki bıraktığını belirterek ‘Divriği Ulu Camii’nin mimarisi gerçekten çok

farklı bir dünya gibi.’ ifadesiyle kültürel mirasın duygusal ve estetik yönünü öne çıkarmaktadır. Bu yapı, öğrencilerin kültürel değerleri sadece görsel veya tarihsel bilgilerle değil, aynı zamanda duysal ve anlam merkezli bir yaklaşımla içselleştirdiklerini göstermektedir. Gök Medrese ve Buruciye Medresesi gibi Selçuklu dönemine ait yapılar da ilgi çeken diğer dini-mimari miras örnekleri olarak öne çıkmaktadır. K8, Gök Medrese hakkında ‘Özellikle giriş kapısındaki işlemler çok detaylı ve anlamlıydı... saatlerce vakit geçirebilirsiniz.’ diyerek estetik düzeyde kurduğu bağa dikkat çekerken; K7, Buruciye Medresesi’ni ‘Hem sanat hem bilim için kullanılmış olması dikkatimi çekti.’ şeklinde tanımlamış ve işlevselliğin tarihî mekânlara verdiği derinliği vurgulamıştır. ‘Tarihî ve Siyasi Mekânlar’ teması altında, Atatürk ve Kongre Müzesi ön plana çıkmaktadır. Katılımcılar bu yapıya yalnızca fiziksel bir müze olmasının ötesinde sembolik bir anlam yüklemektedir. K2, müzeyle ilgili izlenimini şu şekilde dile getirmiştir: ‘Atatürk’ün burada bulunmuş olması yapıya özel bir anlam katıyor. Müzede kullanılan görseller ve belgeler çok dikkat çekiciydi. Burayı gezmek insana tarihsel bir sorumluluk duygusu veriyor.’ Bu tür bir ifade, kültür turizminin yalnızca eğitsel değil aynı zamanda duygu merkezli bir deneyim alanı olduğunu ortaya koymaktadır. ‘Eğitim ve Bilim Yapıları’ kategorisinde yer alan Şifaiye Medresesi, tarihî işlevi ve mimari yapısıyla dikkat çeken bir başka alan olarak değerlendirilmiştir. Katılımcı 3, bu yapıyı şöyle tanımlamaktadır: ‘Selçuklu döneminden kalma olması ve hâlâ ayakta kalabilmesi etkileyici. Bahçesi ve çevresi de huzur verici bir atmosfer sunuyor.’ Bu görüş, kültürel mekânların bireyde yalnızca bilgi değil, aynı zamanda duygusal bağ oluşturduğunu ve ruhsal bir deneyim sunduğunu göstermektedir. ‘Geleneksel Yaşam ve Mimari’ teması altında tarihî Sivas evleri ve Atatürk Caddesi sıklıkla dile getirilmiştir. K4, bu yapılarla ilgili olarak ‘Geleneksel mimariyi görmek ve geçmiş yaşam tarzını hayal etmek güzeldi.’ ifadesini kullanarak mekânların tarihsel yaşam biçimlerine dair imgelem kurmayı mümkün kıldığını vurgulamıştır. K9 ise Atatürk Caddesi’ni şu sözlerle tanımlamıştır: ‘Her köşede farklı bir detay, geçmişe dair bir iz görmek mümkün.’ Bu temadaki ifadeler, bireylerin mekânla kurdukları ilişkide nostaljik bir boyutun bulunduğunu, bu boyutun da kültür turizmi deneyimini zenginleştirdiğini göstermektedir. ‘Sosyal ve Doğal Mekânlar’ teması, tarihî dokunun dışında kalan ancak kültürel yaşamla bütünleşmiş alanları kapsamaktadır. Katılımcı 5, Sivas Kalesi çevresini şöyle tanımlamaktadır: ‘Bu alan hem tarihî hem de sosyal bir merkez gibi. İnsanlar burada dinleniyor, fotoğraf çekiyor ve vakit geçiriyor.’ Katılımcı 10 ise Sıcak Çermik hakkında ‘Hem dinlenmek hem de doğayla baş başa kalmak için harika bir yerdi. Hem kültürel hem de doğal yönleriyle ikisi de aklımda kaldı.’ diyerek doğayla bütünleşik bir kültür turizmi deneyimini vurgulamıştır. Bu ifadeler, kültür turizminin yalnızca tarihî yapılarla sınırlı olmadığını, sosyal alanlar ve doğal kaynakların da bu deneyimi derinleştiren unsurlar olduğunu ortaya koymaktadır.

**Tablo 7.** Katılımcıların aile ve arkadaşlarına gezdirmeyi önerdiği mekânlara ilişkin tematik dağılım

| Ana Temalar                      | Alt Temalar                                 | Katılımcılar | Frekans (n) |
|----------------------------------|---------------------------------------------|--------------|-------------|
| Tarihî ve Dini Mekânlar          | Divriği Ulu Camii                           | K5, K6, K10  | 3           |
|                                  | Gök Medrese, Şifaiye Medresesi              | K1, K6, K8   | 3           |
|                                  | Atatürk ve Kongre Müzesi                    | K2, K6       | 2           |
| Doğal ve Rekreatif Alanlar       | Kangal Balıklı Kaplıca, Sıcak Çermik        | K6, K7, K10  | 3           |
|                                  | Has Bahçe, Hamidiye Bahçesi                 | K3, K8       | 2           |
| Kent Kültürü ve Sosyal Alanlar   | Atatürk Caddesi, Saat Kulesi çevresi, çarşı | K7, K9       | 2           |
| Kültürel Etkinlik ve Festivaller | Yaz festivalleri, halk oyunları             | K4           | 1           |
| Tarihî Mimari Yapılar            | Eğri Köprü                                  | K7           | 1           |

Katılımcıların aile ve arkadaşlarına gezdirmeyi önerdikleri mekânlara ilişkin değerlendirmeleri, bireylerin Sivas'la kurdukları kültürel bağı ve bu bağı nasıl bir aktarım sürecine dönüştüğünü anlamak açısından bilgiler yer almaktadır. 'Tarihî ve Dini Mekânlar' teması, katılımcıların en yoğun şekilde önerdiği ziyaret alanlarını içermektedir. Özellikle Divriği Ulu Camii, tarihî ve mimari ihtişamı nedeniyle öne çıkan bir yapı olarak değerlendirilmektedir. K5, bu mekâna dair düşüncesini 'Divriği Ulu Camii kesinlikle ilk duraklardan biri olurdu. Mimari açıdan çok etkileyici ve UNESCO tarafından tanınan bir eser' sözleriyle ifade etmektedir. K10 da aynı şekilde 'Ailem ya da arkadaşlarım Sivas'a gelse mutlaka Divriği'yi birlikte gezmek isterdim. Özellikle Divriği Ulu Camii'ni ve eski sokaklarını görmeleri çok hoşlarına giderdi.' diyerek bu mekânın hem tarihî hem de manevi derinliğini vurgulamaktadır. Bunun yanında, Selçuklu dönemi medreseleri de önerilen yapılar arasındadır. K1 bu bağlamda, 'Şifaiye Medresesi ve Gök Medrese gibi Selçuklu dönemi eserlerini gezdirmek isterdim. Ailem tarihî yapıları çok sever.' ifadesiyle tarihî mirasın aileyle paylaşılacak anlamlı bir deneyim olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca Atatürk ve Kongre Müzesi de Cumhuriyet tarihine olan ilgisi ve sembolik anlamı nedeniyle bazı katılımcıların önerdiği mekânlar arasında yer almaktadır. K2, bu tercihini şöyle açıklamaktadır: 'Atatürk ve Kongre Müzesi'ni mutlaka gezdirirdim. Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin atıldığı bu yerin tarihî önemi çok büyük.', 'Doğal ve Rekreatif Alanlar' teması altında yer alan mekânlar ise Sivas'ın sadece tarihî değil, doğal ve sosyal yönleriyle de turizm potansiyeli taşıdığını göstermektedir. K6, kültür ve doğayı birlikte sunan bir gezi planladığını şu sözlerle ifade etmektedir: 'İlk olarak Divriği Ulu Camii ve Gök Medrese'yi gezdirirdim. Doğal güzellikler açısından da Kangal Balıklı Kaplıca güzel bir seçenek olurdu.' Benzer şekilde K10 da 'Sıcak Çermik'te de hem yorgunluk atmak hem de biraz rahatlamak için birlikte vakit geçirirdik.' ifadesiyle bu tür doğal alanların sosyal ve bedensel rahatlatma sağlayan yönlerine dikkat çekmiştir. Has Bahçe ve Hamidiye Bahçesi gibi yeşil alanlar da önerilen diğer yerler arasındadır. K3 bu konuda 'Ailem veya arkadaşlarım Sivas'a gelse ilk olarak onları Has Bahçe'ye götürürdüm... sohbet etmek ve yürüyüş yapmak için çok uygun.' demektedir. Bu ifadeler, öğrencilerin kültürel ve doğal değerleri bütüncül bir deneyim olarak algıladıklarını ve bu deneyimi yakınlarıyla paylaşmak istediklerini göstermektedir. 'Kent Kültürü ve Sosyal Alanlar' kapsamında Atatürk Caddesi, Saat Kulesi çevresi ve çarşı gibi alanlar hem tarihî

dokuyu yansıtmaları hem de günlük sosyal yaşamla bütünleşmeleri nedeniyle önerilen mekânlar arasında yer almaktadır. K9, bu çevreyi ‘Yürüyüş yaparak çarşısı, hediyelik eşya dükkânlarını ve bazı tarihî yapıları göstermeyi isterdim.’ sözleriyle tanımlarken; K7, ‘Arkadaşlarım gelirse Sivas’ın merkezindeki Atatürk Caddesi ve Saat Kulesi çevresinde yürüyüş yaparız. Bu bölge hem nostaljik hem de sosyal anlamda canlı.’ diyerek mekânın hem fiziksel hem de sosyal anlam katmanlarına vurgu yapmaktadır. Bu alanlar, öğrenciler için hem geçmişle bağ kurulan hem de güncel yaşamla etkileşim kurulan önemli kamusal mekânlardır. ‘Kültürel Etkinlik ve Festivaller’ teması altında ise yerel festivallerin özellikle yaz dönemlerinde kültürün canlı biçimde deneyimlenmesine olanak sağladığı belirtilmiştir. K4, bu fikrini şu şekilde dile getirmiştir: ‘Eğer yaz aylarıysa, Sivas’taki yerel festivalleri de gezdirirdim. Hem halk oyunları hem de yöresel yemekler tanıtılır bu etkinliklerde.’ Bu görüş, kültürel deneyimin yalnızca yapıların ziyaretinden ibaret olmadığını, aynı zamanda yaşayan kültür öğeleriyle tamamlandığını ortaya koymaktadır. ‘Tarihî Mimari Yapılar’ arasında önerilen Eğri Köprü ise az sayıda katılımcı tarafından dile getirilse de taşıdığı tarihî değer ve estetik görünümüyle dikkat çekmektedir. K7, bu önerisini şu ifadeyle aktarmaktadır: ‘Öncelikle tarihî Eğri Köprü’yü gezdirirdim çünkü hem görüntüsü güzel hem de Sivas’ın geçmişine dair ipuçları taşıyor.’

**Tablo 8.** Katılımcıların Sivas Kültür Turizmine Dair Eksiklikleri ve Sorunları Belirttiği Tema ve Alt Temalar

| Ana Temalar                                | Alt Temalar                                         | Katılımcılar       | Frekans (n) |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------|--------------------|-------------|
| Tanıtım Yetersizliği                       | Genel kültürel değerlerin yeterince duyurulmaması   | K1, K4, K5, K8, K9 | 5           |
| Tanıtımda Dijitalleşme ve Yöntem Eksikliği | Sosyal medya, görsellik, dijital içerik ihtiyacı    | K2, K6, K7         | 3           |
| Kısmi/Bölgesel Tanıtım                     | Belirli alanlarda tanıtım var, genel kapsamda eksik | K3, K10            | 2           |

Katılımcıların Sivas’ın kültürel değerlerinin tanıtımına ilişkin değerlendirmeleri, şehirle kurdukları bireysel etkileşimler doğrultusunda şekillenmiştir. ‘Tanıtım Yetersizliği’ teması altında, katılımcıların çoğu Sivas’ın kültürel zenginliğini üniversiteye geldikten sonra fark ettiklerini ve bu durumun şehrin tanıtım stratejilerindeki eksiklikten kaynaklandığını belirtmiştir. Katılımcı 1, bu durumu şu ifadeyle açıklamaktadır: ‘Hayır, tanıtım konusunda eksiklikler var. Üniversiteye gelene kadar Sivas’ın bu kadar zengin kültürel yapıya sahip olduğunu bilmiyordum.’ Benzer şekilde K4, kültürel değerlerin yalnızca yerel düzeyde bilindiğini vurgulayarak ‘Yeterli değil, çünkü yabancılar sadece büyük şehirleri biliyor.’ demiştir. Bu ifadeler, kültürel mirasın fiziksel varlığının tanıtım stratejileriyle desteklenmediği durumlarda görünmez hale geldiğini göstermektedir. K5 de bu konuya benzer biçimde değinerek, ‘Yeterli tanıtım yapılmıyor. Sivas’ın kültür zenginliği tanıtılmadığı için birçok kişi şehirden habersiz oluyor.’ diyerek yerel tanıtımın ulusal veya uluslararası düzeyde karşılık bulmadığını ifade etmiştir. ‘Tanıtımda Dijitalleşme ve Yöntem Eksikliği’ teması, özellikle genç katılımcılar tarafından dile getirilmiş ve geleneksel yöntemlerin etkisiz kaldığına, daha yaratıcı ve dijital tabanlı tanıtım stratejilerine ihtiyaç duyulduğuna işaret etmiştir. Katılımcı 6 bu görüşü, ‘Kısmen tanıtılıyor diyebilirim ama yeterli bulmuyorum. Özellikle gençler arasında tanıtımın etkili olması için daha dijital ve yaratıcı yöntemler gerekiyor.’ sözleriyle

ifade etmiştir. Benzer şekilde K2, 'Divriği Ulu Camii UNESCO listesinde olmasına rağmen hâlâ çok az kişi tarafından biliniyor. Daha fazla reklam, belgesel ve sosyal medya içeriği hazırlanmalı' diyerek dijital araçların tanıtımda etkili kullanılmadığını belirtmiştir. K7 ise tanıtım faaliyetlerinde sürekliliğin önemine değinmiş ve 'Tanıtım bir kereyle değil, sürekli ve planlı şekilde olmalı.' diyerek tanıtımın tek seferlik etkinliklerle sınırlı kalmasının kültür turizmini sürdürülebilir kılmadığını vurgulamıştır. Bu ifadeler, kültürel tanıtımın biçim ve içerik olarak hedef kitleye uygun şekilde yeniden tasarlanması gerektiğini ortaya koymaktadır. 'Kısmi/Bölgesel Tanıtım' teması altında, bazı katılımcılar şehrin yalnızca belirli alanlarının tanıtıldığını ve bu durumun kültürel çeşitliliğin bütünsel olarak yansıtılmasına engel olduğunu belirtmiştir. Katılımcı 3, 'Sivas'ın bazı yerleri tanıtılıyor ama geneli için bu yeterli değil.' diyerek tanıtımın sınırlı bir kapsama sahip olduğunu vurgulamıştır. K10 ise 'Tanıtımları daha çok yerel düzeyde kalıyor. Ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımlar artırılmalı.' diyerek kültür mirasının daha geniş ölçekli tanıtım politikalarıyla desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Az sayıda katılımcı ise mevcut tanıtım faaliyetlerini sınırlı ölçüde yeterli bulmuş, ancak bunun şehre gelen turist sayısı ile orantılı olduğunu belirtmiştir. Örneğin K6, bu durumu şu şekilde açıklamaktadır: 'Evet, turist sayısına göre yeterli şekilde yapılıyor. Ancak turist sayısı artarsa, bu tanıtımların da aynı oranda geliştirilmesi gerekebilir.' Bu görüş, tanıtım faaliyetlerinin talep-temelli geliştiğini, ancak bunun proaktif bir stratejiyle desteklenmediğinde kültür turizminin büyümesini sınırlayabileceğini ortaya koymaktadır.

**Tablo 9.** Katılımcıların Sivas'ta Kültür Turizmini Geliştirmeye Dair Önerilerinin Tema ve Alt Temalara Göre Dağılımı

| Ana Temalar                                | Alt Temalar                                                         | Katılımcılar | Frekans (n) |
|--------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|--------------|-------------|
| Tanıtım ve Medya Stratejileri              | Sosyal medya, YouTube ve dijital içerikler                          | K1           | 1           |
|                                            | Görsel-işitsel tanıtım materyalleri (broşür, video, modern anlatım) | K7           | 1           |
|                                            | Şehir dışında tanıtım kampanyaları, fuar katılımı                   | K5           | 1           |
|                                            | Turizm tanıtım kampanyaları ve üniversite işbirliği                 | K9           | 1           |
| Altyapı ve Planlama                        | Kültür rotaları ve gezi haritaları                                  | K2           | 1           |
|                                            | Turistik altyapı, ulaşım ve yönlendirme sistemleri                  | K10          | 1           |
| Etkinlikler ve Festivaller                 | Festival, şenlik, yöresel etkinliklerin çoğaltılması                | K6           | 1           |
|                                            | Yöresel mutfakların tanıtıldığı sosyal alanlar                      | K3           | 1           |
| Dijital Uygulamalar ve Teknolojik Çözümler | Mobil uygulama, QR kodlar, sesli rehberlik sistemleri               | K8           | 1           |
| Yerel Katılım ve Paydaş İşbirliği          | Yerel halkın katılımı, üniversiteler ve acente işbirlikleri         | K4           | 1           |

Katılımcıların Sivas'ta kültür turizmini geliştirmeye yönelik önerileri, bireysel deneyimlerinden ve şehirle kurdukları anlam merkezli bağlardan hareketle şekillenmiştir, bu öneriler yalnızca çözüm odaklı teknikler değil, aynı zamanda öğrencilerin kültürel mekânlarla

olan ilişkisinin bir yansıması olarak değerlendirilmelidir. ‘Tanıtım ve Medya Stratejileri’ teması altında yer alan önerilerde, katılımcıların dijital platformların etkin kullanımına yönelik güçlü bir beklenti taşıdığı görülmektedir. Katılımcı 1, özellikle genç turistlere ulaşmak için dijital mecraların önemine değinerek ‘Sosyal medya ve dijital platformlarda daha fazla tanıtım yapılmalı. Instagram, YouTube gibi mecralarda tanıtım videoları etkili olur.’ demektedir. Benzer şekilde K7, mevcut tanıtım materyallerinin görsel olarak zayıf kaldığını belirterek ‘Tanıtımda görsel ve estetik eksiklikler var. Broşürler eski ve cazip değil... modern anlatım teknikleri kullanılmalı.’ ifadesiyle görsel-işitsel içeriklerin cazip hale getirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. K5 ise tanıtımın sadece şehir içiyle sınırlı kalmaması gerektiğini belirterek ‘Sivas dışındaki illerde tanıtım faaliyetleri yapılabilir. Büyükşehirlerde fuarlara katılım, tanıtım günleri kültürü dışa açabilir.’ diyerek iç turizme yönelik stratejik bir öneri sunmuştur. Bu temada öne çıkan bir diğer vurgu, üniversitelerin tanıtım faaliyetlerine dâhil edilmesi gerekliliğidir. K9 bu konuda ‘Tanıtım kampanyaları düzenlenmeli, sosyal medyada daha aktif olunmalı. Ayrıca üniversitelerle iş birliği yapılabilir.’ şeklinde öneride bulunarak kurumsal ortaklıklara dikkat çekmektedir. ‘Altyapı ve Planlama’ teması kapsamında ise kültür turizminin yalnızca tanıtımla değil, mekânsal erişim ve yönlendirme sistemleriyle desteklenmesi gerektiği yönünde görüşler bildirilmiştir. Katılımcı 2, gezilecek yerlerin sistematik biçimde planlanmasını önererek ‘Kültür rotaları hazırlanabilir ve turizm haritaları basılabilir. Örneğin ‘1 günde Sivas’ ya da ‘Tarihî Sivas’ başlıklı gezi haritaları faydalı olur.’ demektedir. Katılımcı 10 ise ulaşım ve bilgilendirme sistemlerine yönelik ihtiyaçları vurgulayarak ‘Turistik altyapı güçlendirilmeli, ulaşım ve bilgilendirme iyileştirilmeli.’ ifadelerini kullanmıştır. Bu öneriler, kültür turizminin sürdürülebilirliği açısından mekânsal erişilebilirliğin ve bilgilendirici altyapının önemini ortaya koymaktadır. ‘Etkinlikler ve Festivaller’ başlığı altında yer alan öneriler, kültürün yaşayan ve deneyimlenebilir bir alan olarak sunulması gerektiği anlayışını yansıtmaktadır. Katılımcı 6, bu ihtiyacı ‘Festival ve şenlikler çoğaltılabilir. Yöresel yemeklerin tanıtıldığı etkinlikler turist çeker.’ şeklinde ifade etmiş, bu tür etkinliklerin sadece turist çekmekle kalmayıp yerel halkın da kültürel bağlarını güçlendirdiğini belirtmiştir. K3 ise gastronomik deneyimin önemini vurgulayarak ‘Yöresel yemeklerin sunulduğu lokanta ve restoranlar çoğaltılmalı; turistler sadece gezmek değil, tatmak da ister.’ diyerek kültürün duysal yönüne dikkat çekmiştir. Bu görüşler, kültür turizminin çok duyulu, bütünsel bir deneyim olarak kurgulanması gerektiğine işaret etmektedir. ‘Dijital Uygulamalar ve Teknolojik Çözümler’ teması, çağdaş turizm anlayışına uygun olarak teknolojik destekli tanıtım stratejilerinin geliştirilmesi ihtiyacını yansıtmaktadır. Katılımcı 8 bu doğrultuda, ‘Sivas’ın kültürel rotalarını içeren dijital mobil bir uygulama yapılabilir. Bu uygulama sayesinde turistler, harita üzerinden tarihî yerleri keşfederken sesli rehberlik ve etkinlik bildirimleri alabilir.’ önerisinde bulunarak hem teknolojiyi hem de kullanıcı deneyimini merkez alan bir yaklaşım önermiştir. Bu tür uygulamalar, özellikle genç ziyaretçiler için kültürle daha etkileşimli bir bağ kurmayı mümkün kılabilir. ‘Yerel Katılım ve Paydaş İşbirliği’ teması altında, kültür turizminin geliştirilmesinde yalnızca kamu kurumlarının değil, yerel halk, üniversiteler ve özel sektör aktörlerinin de sürece katılması gerektiği ifade edilmiştir. Katılımcı 4, bu konudaki önerisini şu sözlerle ifade etmiştir: ‘Yerel halkın da bu sürece dahil edilmesi gerekir.’ Bu yaklaşım, kültürel sürdürülebilirlik ve aidiyet açısından toplumsal sahiplenmeyi önceleyen bir perspektif sunmaktadır.



bulunmuştur. Katılımcı 5 ise tanıtımın yalnızca Sivas ile sınırlı kalmaması gerektiğine değinerek, 'Sivas dışındaki illerde tanıtım faaliyetleri yapılabilir. Örneğin büyükşehirlerde fuarlara katılım, okullarda tanıtım günleri gibi etkinliklerle kültür dışı açılabilir.' şeklinde öneride bulunmuştur.

'Altyapı ve Planlama' başlığı altında sunulan öneriler, kültürel mirasın deneyimlenebilirliğini artırmaya yöneliktir. Katılımcı 2, gezilecek yerlerin daha sistematik biçimde organize edilmesini savunarak 'Kültür rotaları hazırlanabilir ve turizm haritaları basılabilir.' demiştir. Katılımcı 10 ise turistlerin kültürel alanlara erişimlerinin kolaylaştırılması gerektiğini ifade etmiş, 'Turistik altyapı güçlendirilmeli, ulaşım ve bilgilendirme iyileştirilmeli.' şeklindeki görüşüyle yönlendirme sistemlerinin önemine dikkat çekmiştir.

'Etkinlikler ve Festivaller' teması kapsamında, kültürel mirasın yaşanabilir ve toplumsal katılımı yüksek etkinliklerle sunulması gerektiği öne çıkmaktadır. Katılımcı 6, 'Festival ve şenlikler çoğaltılabilir.' diyerek kültürel canlılık sağlanabileceğini belirtirken, Katılımcı 3 ise gastronomi temelli tanıtım alanlarının önemine değinerek, 'Yöresel yemeklerin sunulduğu lokanta ve restoranlar çoğaltılmalı.' önerisinde bulunmuştur. Bu öneriler, kültür turizminin yalnızca mekânsal değil, deneyimsel ve duyuya hitap eden yönlerine de odaklanması gerektiğini göstermektedir.

'Dijital Uygulamalar ve Teknolojik Çözümler' başlığı altında Katılımcı 8'in önerisi, çağdaş turizm deneyimlerinin dijitalleştirilmesi gerekliliğine işaret etmektedir. Katılımcı, 'Sivas'ın kültürel rotalarını içeren dijital mobil bir uygulama yapılabilir... sesli rehberlik ve etkinlik bildirimleri alabilir.' diyerek teknoloji destekli kültürel deneyimlerin önemini vurgulamıştır. Bu öneri, dijital dönüşüm ile kültürün erişilebilirliğini artırmaya yönelik bir bakış açısı sunmaktadır.

Son olarak, 'Yerel Katılım ve Paydaş İşbirliği' teması altında, kültür turizminin yalnızca kamu kurumlarının değil, yerel halk ve üniversitelerin katkısıyla geliştirilebileceği düşüncesi dikkat çekmektedir. Katılımcı 4, 'Yerel halkın da bu sürece dahil edilmesi gerekir.' ifadesiyle bu sürecin toplumsal tabana yayılması gerektiğini vurgulamıştır. Katılımcı 9 ise üniversite iş birliklerinin tanıtım süreçlerinde daha aktif rol oynaması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Sonuç olarak Kazakistanlı öğrencilerin önerileri; dijitalleşme, etkinlik temelli yaklaşım, altyapı planlaması ve toplumsal katılım boyutlarında zenginleşen bir vizyonu ortaya koymaktadır. Bu öneriler, yalnızca ziyaretçi deneyimini iyileştirmekle kalmamakta aynı zamanda Sivas'ın kültürel kimliğini daha geniş kitlelere taşıyacak sürdürülebilir bir kültür turizmi modeli geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Fenomenolojik açıdan bakıldığında, öğrencilerin bu önerileri, şehirle kurdukları anlamlı bağların bir sonucu olup kültürel farkındalıklarının da bir göstergesidir.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Bulgular doğrultusunda tanıtım eksikliği en sık vurgulanan sorunlardan biri olmuştur. Özellikle dijital platformların etkin kullanılmadığı belirtilmiştir. Bu doğrultuda: Sivas'ın kültürel mirasını görsel-işitsel içeriklerle tanıtan profesyonel sosyal medya

kampanyaları yürütülmelidir ve YouTube, Instagram, TikTok gibi gençler arasında yaygın kullanılan mecralarda tanıtım videoları, kısa belgeseller ve influencer içerikleri üretilmelidir.

- Katılımcılar kültürel alanların dağınık olduğunu, gezilerin planlı yürütülmediğini belirtmiştir. Bu doğrultuda; yönlendirici levhalar, QR kodlar ve sesli rehberlik sistemleri şehir merkezinden başlayarak kültürel alanlara yönlendirme sağlamalıdır ve kültürel miras alanları için multimedya rehber sistemleri (örneğin mobil uygulamalı hikâye anlatımları) entegre edilmelidir.

- Katılımcıların kültürel etkinliklerin yetersizliği ve sürekliliğinin sağlanamadığı yönündeki ifadeleri doğrultusunda: her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen tematik festivaller (örneğin 'Sivas Mutfağı Günleri', 'Halk Oyunları Haftası') organize edilmelidir ve halk dansları, geleneksel sanatlar ve müzik alanlarında interaktif atölyeler düzenlenerek hem yerli hem yabancı ziyaretçilerin katılımı teşvik edilmelidir.

Çalışmanın birtakım kısıtları bulunmaktadır. Mevcut çalışma kısa bir sürede gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda sadece Kazakistanlı öğrenciler ile sınırlı tutulmuştur. Sivas'ta öğrenim görmek amacıyla gelen birçok farklı ülkeden gelmiş yabancı öğrenciler bulunmaktadır. Diğer ülke öğrencilerinin de Sivas'ın kültür turizmine yönelik algıları incelenebilir. Ayrıca farklı kültürdeki öğrenciler arasında kültürel karşılaştırma yapılabilir.

### Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışmada içerisinde sunduğumuz verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimizi, çalışmada yararlandığımız eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimizi beyan ederiz.

### Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağlamıştır.

### Etik Kurul İzni

Bu araştırma için etik kurul izni Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu'nun 13.06.2025 tarih ve 13 sayılı kararı ile alınmıştır.

### Çıkar Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

### KAYNAKÇA

- Akkuş, Ç. (2020). Türk dünyası öğrencilerinin Unesco somut olmayan kültür mirası değerlerine ilişkin bilgi ve deneyim düzeylerinin karşılaştırılması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(2), 608-624. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.772492>
- Belás, J., Belás, L., Čepel, M. ve Rozsa, Z. (2019). The impact of the public sector on the quality of the business environment in the SME segment. *Faculty of Administration and Public Management*, 32, 18-31. <https://doi.org/10.24818/amp/2019.32-02>.
- Bonet, L. (2013). Heritage tourism. Rizzo I. ve Mignosa. A. (Ed.), *Handbook on the economics of cultural heritage* (s. 386-401) içinde. Edward Elgar Publishing.

- Cole, S. (2006). Cultural tourism, community participation and empowerment. Smith, M. ve Robinson, M. (Ed.), *Cultural tourism in a changing World* (s. 89-103) içinde. Politics, Participation and (Re)presentation Cleveland Channel View Publications.
- Dorcheh, S. A. ve Mohamed, B. (2013). Local perception of tourism development: A conceptual framework for sustainable cultural tourism. *Journal of Management and Sustainability*, 3(2), 31-39. <https://doi.org/10.5539/jms.v3n2p31>
- Gök, T. (2020). Üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalığını değerlendirmede önem-performans analizinin (öpa) kullanımı. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 325-341. <https://doi.org/10.37847/tdtad.838415>
- Hyasat, A. S. (2023). Awareness and perception toward heritage, life and tourism in converting tourism area. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 14(8), 3006-3018. [https://doi.org/10.14505/jemt.v14.8\(72\).03](https://doi.org/10.14505/jemt.v14.8(72).03)
- Joshi, M. P. V. (2012). Planning cultural-heritage tourism for sustainable development. *Golden Research Thoughts*, 1, 1-4.
- Kalvet, T., Olesk, M., Tiits, M. ve Raun, J. (2020). Innovative tools for tourism and cultural tourism impact assessment. *Sustainability*, 12, 1-30. <https://doi.org/10.3390/su12187470>
- Kumar, A. (2017). Cultural and heritage tourism: A tool for sustainable development. *Global Journal of Commerce and Management Perspective*, 6, 56-59. <https://doi.org/10.24105/gjcmp.6.6.1709>
- Maidin, N., Manjaji-Matsumoto, B. M. ve Asdari, M. R. (2021). An assessment of tourist knowledge and awareness level towards the environment in Tunku Abdul Rahman Park, Malaysia. *Malaysian Journal of Sustainable Environment*, 8(2), 91-111. <https://doi.org/10.24191/myse.v8i3.15891>
- McKercher, B. ve Du Cros, H. (2002). *Cultural tourism. The partnership between tourism and cultural heritage management*. The Haworth Hospitality Press.
- Moser, A. ve Korstjens, I. (2017). Series: Practical guidance to qualitative research. Part 1: Introduction. *European Journal of General Practice*, 23(1), 271-273. <https://doi.org/10.1080/13814788.2017.1375093>
- Mteti, S. H., Mpambije, C. J. ve Manyerere, D. J. (2025). Unlocking cultural tourism: Local community awareness and perceptions of cultural heritage resources in Katavi Region in southern circuit of Tanzania. *Social Sciences and Humanities Open*, 11(2025), 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2025.101295>
- Petroman, I., Petroman, C., Marin, D., Ciolac, R., Văduva, L. ve Pandur, I. (2013). Types of cultural tourism. *Animal Science and Biotechnologies*, 46, 385-388.
- Ramirez, R. C. (2014). Evaluacion del potencial en municipios turı ´sticos a trave´s de metodologi´as participativas. El caso de los municipios de la zona norte de colima, Me´xico, <https://www.eumed.net/libros-gratis/2015/1433/> adresinden 14 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

- Rasoolimanesh, S. M., Jaafar, M., Ahmad, A. G. ve Barghi, R. (2017). Community participation in world heritage site conservation and tourism development. *Tourism Management*, 58, 142–153. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2016.10.016>
- Richards, G. (2018). Cultural tourism: A review of recent research and trends. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 36, 12–21. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2018.03.005>
- Sokolowski, R. (2000). *Introduction to phenomenology*. Cambridge University Press.
- Soybalı, H. H., Çoban, E. ve Türkoğlu, T. (2022). Turizm rehberliği bölümü öğrencilerinin somut olmayan kültürel miras değerlerine yönelik bilgi, deneyim ve tutumlarının belirlenmesi. *Turist Rehberliği Dergisi*, 5(2), 161-181. <https://doi.org/10.34090/tured.1201059>
- Tenny, S., Brannan J. M. ve Brannan, G. D. (2025). *Qualitative study*. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK470395/> adresinden 14 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- Tinuoye, O. I. (2020, November 10-11). *Social media a tool for tourism marketing: A study among tourism students of federal Polytechnic, Ilaro* [Sözlü Sunum]. Proceedings of the 2nd International Conference, The Federal Polytechnic, Ilaro.
- Tribe, J. (1997). The indiscipline of tourism. *Annals of Tourism Research*, 24, 638–657. [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(97\)00020-0](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(97)00020-0)
- Uğur, N. G. ve Akbıyık, A. (2020). Impacts of covid-19 on global tourism industry: A cross-regional comparison. *Tourism Management Perspectives*, 36, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2020.100744>
- Yaşarsoy, E., Koç, D. E. ve Ulema, Ş. (2021). Kültürel miras farkındalığı: Kastamonu üniversitesi turizm fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1299-1318. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.767>
- Weng, L., He, B. J., Liu, L., Li, C. ve Zhang, X. (2019). Sustainability assessment of cultural heritage tourism: Case study of Pingyao ancient city in China. *Sustainability*, 11, 1-16. <https://doi.org/10.3390/su11051392>
- World Tourism Organization. (2001). Cultural heritage and tourism development. <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284404841> adresinden 10 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- World Tourism Organization. (2004). Indicators of sustainable development for tourism destinations a guidebook. <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284407262> adresinden 10 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.
- World Tourism Organization (2025). UN tourism-tourism and culture. <https://www.unwto.org/tourism-and-culture> adresinden 10 Haziran 2025 tarihinde alınmıştır.

## EXTENDED ABSTRACT

Cultural tourism is a multi-layered process that involves not only the display of historical and cultural heritage elements, but also the interaction of visitors with these values. The transformation of a region into a tourism destination requires high awareness and perception of the local community about tourism activities and the resulting consequences of this involvement, including economic changes. Therefore, the level of awareness of local communities about their role in developing tourism in their cities is important. In this context, the main purpose of the study is to examine the perspectives of Kazakhstan students studying at Sivas Cumhuriyet University towards Sivas' cultural tourism. As a reflection of the growing interest in understanding the effects of cultural tourism on local development and cultural interaction, this research aims to examine the cultural perceptions and experiences of Kazakh university students studying in Sivas. International students are both one of the target audiences of this process and important observers as cultural witnesses. In this context, phenomenological analyses on the promotion, perception and usage patterns of Sivas's cultural values make visible both the cultural tourism potential of the city and the deficiencies in practice. In this context, interviews were conducted with 10 Kazakh students from Sivas Cumhuriyet University who voluntarily agreed to participate in the study. The findings, in line with the students' interest in cultural heritage, the places they experienced, the problems they encountered and their suggestions for improvement, the participants' development suggestions for cultural tourism reflect the unique approaches arising from their individual observations and experiences.

Firstly, the suggestions made under the theme 'Promotion and Media Strategies' reveal the need to make cultural tourism more visible in line with the requirements of the digital age. Participant 1 emphasized that social media is an effective channel especially for reaching young tourists and said, 'More promotion should be done on social media and digital platforms. Promotional videos on channels such as Instagram and YouTube would be effective.' Similarly, Participant 7 drew attention to the inadequacy of traditional promotional tools and suggested, 'Brochures are old and unattractive, modern expression techniques should be used.' Participant 5 emphasized that promotion should not be limited to Sivas and said, 'Promotional activities can be carried out in provinces other than Sivas. For example, culture can be opened to the outside world with activities such as participation in fairs in metropolitan cities and promotion days in schools.'

The suggestions presented under the heading of 'Infrastructure and Planning' are aimed at increasing the experienceability of cultural heritage. Participant 2 advocated for a more systematic organization of places to visit and said, 'Cultural routes can be prepared and tourism maps can be printed.' Participant 10, on the other hand, stated that tourists' access to cultural sites should be facilitated and drew attention to the importance of guidance systems with his opinion that 'Touristic infrastructure should be strengthened, transportation and information should be improved.'

Under the theme of 'Events and Festivals', the need to present cultural heritage through activities that are lively and have high social participation stands out. Participant 6 said, 'Festivals and festivals can be increased.' Participant 3 emphasized the importance of gastronomy-based promotional areas and suggested, 'Restaurants and restaurants serving

local dishes should be increased.’ These suggestions show that cultural tourism should focus not only on spatial but also on experiential and sensory aspects.

Under the heading of ‘Digital Applications and Technological Solutions’, Participant 8’s suggestion points to the need to digitalize contemporary tourism experiences. The participant emphasized the importance of technology-supported cultural experiences by saying, ‘A digital mobile application containing the cultural routes of Sivas can be made... it can receive audio guidance and event notifications.’ This suggestion offers a perspective on increasing the accessibility of culture through digital transformation.

Finally, under the theme of ‘Local Participation and Stakeholder Cooperation’, the idea that cultural tourism can be developed with the contribution of not only public institutions, but also local people and universities is noteworthy. Participant 4 emphasized the need to spread this process to the social base with the statement ‘Local people should also be included in this process.’ Participant 9 emphasized that university collaborations should play a more active role in promotional processes.

In conclusion, the Kazakh students’ suggestions reveal a vision that is enriched in the dimensions of digitalization, activity-based approach, infrastructure planning and social participation. These suggestions improve the visitor experience and contribute to developing a sustainable cultural tourism model that will bring Sivas’ cultural identity to a wider audience. From a phenomenological perspective, these suggestions of the students result from their meaningful connections with the city and an indicator of their cultural awareness.